

XVI. Benedek pápa lelkipásztori látogatása

Csehországban

2009. szeptember 26. – szeptember 28.

Program

Róma

09.20 Indulás a Ciampinói repülőtérrel

Prága

11.30 Fogadás a prágai nemzetközi repülőtéren

12.30 Látogatás a Prágai Kis Jézusnál a Győzelmes Boldogasszony-templomban

16.30 Udvariassági látogatás a köztársasági elnöknél

17.00 Találkozó a polgári vezetőkkel és a diplomáciai testület tagjaival a várban, a Spanyol Teremben

18.00 Vesperás a papokkal, szerzetesekkel, seminaristákkal és lelkiségi mozgalmakkal a Szent Vitus, Vencel és Adalbert-székesegyházban

Vasárnap, szeptember 27.

08.45 Indulás repülővel Brnóba

Brno

09.20 Megérkezés Brnóba

10.00 Szentmise a repülőtéren

12.45 Indulás vissza Prágába

Prága

13.20 Érkezés Prágába

17.15 Ökumenikus találkozó a prágai érsekségen

18.00 Találkozás az Egyetem világgával a prágai vár Ulásló termében

Hétfő, szeptember 28.**Stará Boleslav**

8.50 Látogatás a Szt. Vencel templomban

10.00 Szabadtéri szentmise Szent Vencel, Csehország nemzeti védőszentjének ünnepén
Üzenet a fiataloknak a szabadtéri szentmise után

Prága

13.15 Ebéd a püspökökkel az érsekségen

16.45 Búcsú a Nunciatúrán

17.15 Búcsú a prágai nemzetközi repülőtéren

17.45 Indulás Rómába

Róma

19.50 Megérkezés Rómába

Tartalomjegyzék

Interjú a repülőgépen

Fogadás a prágai repülőtéren

Látogatás a Prágai Kis Jézusnál a Győzelmes Boldogasszony-templomban

Találkozó a polgári vezetőkkel és a diplomáciai testület tagjaival

a prágai várban, a Spanyol Teremben

Vesperás a Szent Vitus, Vencel és Adalbert-székesegyházban

Szentmise a repülőtéren Brnóban

Beszéd a szentmise végén, Úr Angyala imádság előtt

Ökumenikus találkozó a prágai vár tróntermében

Találkozás az Egyetem világával a prágai vár Ulászló termében

Szabadtéri szentmise Stará Boleslavban

Üzenet a fiataloknak Stará Boleslavban

Búcsú a prágai nemzetközi repülőtéren

Interjú a repülőgépen

2009. szeptember 26-án, délelőtt

Szentatya! Nagyon köszönjük, hogy egy alkalommal is nekünk szentel néhány percet és válaszol a kérdésekre, melyeket az útra készülve gyűjtöttünk össze, s így alkalmat ad arra, hogy jó utat kívánjunk Önnek.

Az első kérdés: Miként az elmúlt vasárnap Úr Angyalakor mondta, a Cseh Köztársaság nem csak földrajzilag, hanem történetileg is Európa szívében van. Volna kedves megmagyarázni jobban ezt a „történetiséget”, és elmondaná-e nekünk, miért gondolja, hogy ez a látogatás jelentős lehet az egész kontinens kulturális, spirituális és esetleg politikai életében is, miközben az európai egység épül?

– Történelmében végig a Cseh Köztársaság, a Cseh Köztársaság területe kultúrák találkozásának helye volt. Kezdjük a 9. században: egyrészt Morvaországban itt van a két testvér, Cirill és Metód nagy missziója, akik Bizáncból hozzák a bizánci kultúrát, de szláv kultúrát teremtenek cirill betűs írással és szláv nyelvű liturgiával; másrészt Csehországban a határos regensburgi és passauai püspökségek latinul hozzák az evangéliumot, s a római-latin kultúrával születő kapcsolatban két kultúra találkozott. Minden találkozás nehéz, de termékeny is. Ezt ezen a példán könnyen be lehetne mutatni. De most ugrunk egy nagyot: a 13. században IV. Károly alapította meg itt, Prágában Közép-Európa első egyetemét. Az egyetem természete szerint kultúrák találkozásának a helye; ebben az esetben a szláv és a germán nyelvű kultúrák találkozásának helye is lett. Hogy a reformáció idején éppen ezen a területen a találkozások és ütközések mennyire elszántak és erősek voltak, azt valamennyien tudjuk. És most ugrunk egyet a saját korunkba: az elmúlt évszázadban a Cseh Köztársaság különösen szigorú kommunista diktatúra alatt szenvedett, de nagyon határozott ellenállást tanúsított mind katolikus, mind laikus népességében. Gondolok Vaclav Havel és Vlk bíboros írásaira, olyan személyiségekre, mint Tomásek bíboros, akik Európának üzenetet küldtek arról, hogy mi a szabadság és hogyan kell szabadon élnünk és dolgoznunk. Úgy gondolom, a kultúrák e találkozásából végig a történelmen és főként ebben az utolsó szakaszban – mely a szabadság és a szabad társadalom új fogalma elgondolásának és megszenvedésének időszaka volt – fontos üzenetek szólnak hozzánk, és termékenyítők lehetnek Európa építése számára. Nagyon oda kell figyelniünk ezen ország üzenetére.

Húsz évvel vagyunk Kelet-Európa kommunista uralmainak bukása után. Amikor II. János Pál pápa meglátogatta a kommunizmusból kiszabadult országokat, arra buzdította őket, hogy felelősen éljenek a visszanyert szabadsággal. Mi az Ön üzenete ma Kelet-Európa népeinek ebben az új történeti szakaszban?

– Mint mondtam, ezek az országok nagyon szenvedtek a diktatúra alatt, de a szenvedésben kiérlelődtek a szabadságnak olyan fölismerései, melyek aktuálisak és most kell tovább munkálkodni rajtuk és megvalósítani őket. Gondolok például Vaclav Havel egy írására, aki ezt mondja: „A diktatúra hazugságra alapszik, s ha legyőznénk a hazugságot, s ha többé senki nem hazudna és napfényre jönne az igazság, szabadabb is válnánk.” És kidolgozta az igazság és a szabadság kapcsolatát, amelyben a szabadság nem szabadosság vagy önkényesség, hanem a közjőval, a szolidaritással, a szeretettel és az igazsággal kapcsolatban lévő és tőlük függő érték. Úgy gondolom, ezeknek a fogalmaknak, ezek a diktatúra idején kiérlelt eszméknek nem szabad elveszniük: éppen ma kell visszatérniük hozzájuk! És a gyakran kissé üres és értékek nélküli szabadságban újra föl kell ismernünk, hogy a szabadság és az értékek, a szabadság és a jó, a szabadság és az igazság összetartoznak: máskéülben tönkreteszik a szabadságot is. Úgy látom, ezekből az országokból ez az üzenet hangzik, s ezt kell megvalósítani ebben a történeti pillanatban.

Szentatya! A Cseh Köztársaság nagyon szekularizált ország, melyben a Katolikus Egyház kisebbségben van. Ilyen helyzetben az Egyház hogyan járulhat hozzá hatékonyan az ország közjához?

– Azt mondanám, hogy rendes körülmények között a kisebbségek kreatívak és meghatározzák a jövőt, s ebben az értelemben a Katolikus Egyháznak kreatív kisebbségnek kell tekintenie magát: nem elmúlt, hanem eleven és aktuális értékek örökösének. Meg kell valósítania ezeket az értékeket, jelen kell lennie a közéletben, a szabadság és a béke igaz fogalmáért vívott küzdelmünkben. Így különböző területeken járulhat hozzá a közjóhoz. Mondanám, hogy az első terület az agnosztikusok és a hívők közötti intellektuális dialógus. Szükségük van egymásra: az agnosztikus nem elégedhet meg azzal, hogy nem tudja, Isten létezik-e vagy sem, hanem keresnie kell és hallania kell a hit nagy örökségéről; a katolikus nem elégedhet meg azzal, hogy van hite, hanem egyre inkább keresnie kell Istent, és a többiekkel való

dialógusban újra meg újra egyre mélyebben kell találkoznia Istennel. Ez az első szint: a nagy intellektuális, etikai és emberi dialógus. Ezután a nevelés területén az Egyháznak, ami a képzést illeti, sok tenni- és adnivalója van. Itáliában a nevelés helyzetének problémájáról beszélünk. Ez az egész Nyugat közös problémája: itt az Egyháznak újra meg kell nyitnia, aktualizálni és konkretizálni kell a jövő számára a maga nagy örökségét. Egy harmadik terület a „*Caritas*”. Az Egyház identitásának ez mindig nagy jele volt: segíteni a szegényeken, a szeretet eszközévé válni. A Cseh Köztársaságban a *Caritas* nagyon sokat tesz különféle közösségekben, szükséghelyzetekben, és sok segítséget nyújt más kontinensek szenvedőinek is, s ezzel példát ad a nemzetközi szolidaritásra, és a másokért való felelősségre, melyek a béke feltételei is.

Szentatya! Utolsó enciklikája, a „Caritas in veritate” nagy visszhangot keltett a világban. Hogyan értékeli ezt a visszhangot? Meg van vele elégedve? Úgy gondolja, hogy a jelen világválság valóban alkalom, hogy az emberiség hajlandóbb legyen reflektálni az erkölcsi és spirituális értékek jelentőségére, annak érdekében, hogy szembe tudjon nézni saját jövőjének nagy problémáival? És az Egyház ad-e továbbra is eligazításokat ebben az irányban?

– Nagyon meg vagyok elégedve e nagy visszhang miatt. Éppen ez volt a cél: vitát indítani e problémákról, nem hagyni, hogy a dolgok úgy menjenek, mint eddig, hanem találjunk új modelleket a felelős gazdasághoz, mind az egyes országokban, mind az egységesülő emberiség egészében. Nekem úgy tűnik, hogy láthatóvá válik, hogy az etika nem idegen a gazdaságtól, mintha a gazdaság magától működhetne, hanem az etika a gazdaság belső elve; és a gazdaság nem működik, ha nincs tekintettel a szolidaritás és a kölcsönös felelősség emberi értékeire, és nem integrálja a gazdasági életbe az etikát: ez a jelen pillanat nagy kihívása. Remélem, hogy az enciklikával hozzájárultam ehhez, a kihívás kezeléséhez. A folyamatban lévő vita számomra bátorítónak tűnik. Továbbra is válaszolni akarunk a perc kihívásaira, és segíteni akarunk abban, hogy a felelősségérzet erősebb legyen a haszonlesésnél, a másokért érzett felelősség erősebb legyen az önzésnél; ebben az értelemben a jövőben is hozzá akarunk járulni a humánus gazdasághoz.

Befejezésül egy kicsit személyesebb kérdés: az elmúlt nyáron a csuklójával történt egy kis baleset. Már teljesen túl van rajta? Teljesen visszanyerte aktivitását, és tudott már dolgozni Jézus-könyvének második részén, ahogyan tervezte?

– Még nem vagyok teljesen túl rajta, de látjátok, hogy a jobb kezem működik, és a lényeges dolgokat meg tudom vele csinálni: tudok enni, s mindenekelőtt tudok vele írni. Gondolataim főként írás közben bontakoznak ki, ezért kínos volt számomra, a türelem iskolája volt, hogy hat hétig nem tudtam írni. Ennek ellenére tudtam dolgozni, olvasni, egyebeket csinálni és a könyvemmel is kicsit előre jutottam. De még sok tennivaló van vele. Úgy gondolom, a bibliográfiával és minden egyébgel együtt a következő tavaszra, „Isten segítségével” készen leszek vele. De ez remény!

Sok köszönet, Szentatya, s még egyszer minden jót kívánunk ehhez az úthoz, mely rövid, de a programja sűrű, s miként mondta, nagyon jelentős.

Fogadás a prágai repülőtéren

2009. szeptember 26., 11.30

Elnök Úr,
Bíboros Urak,
Kedves Püspöktestvéreim,
Excellenciás Hölgyeim és Uraim!

Nagy öröm számomra, hogy itt lehetek Önöknél, a Cseh Köztársaságban és mélységesen hálás vagyok mindnyájuknak a szívélyes fogadtatásért. Köszönetet mondok Őeminenciája, Vaclav Klaus elnök úrnak a meghívásért, hogy az országot meglátogassam és kedves szavaiért. Megtiszteltetés számomra a polgári és politikai Hatóságok jelenléte, köszöntésem mindenkinek szól, beleértve az egész cseh népet is. Cseh- és Morvaország katolikus közösségei meglátogatásának első stációjánál szívből jövő testvéri köszöntésem szól Vlk bíboros úrnak, Prága érsekének, Őeminenciája Msgr. Graubner alamóci érsek úrnak, a cseh Püspöki Konferencia elnökének, az összes jelenlévő püspöknek és hívőnek. Különösen is megérintett annak a két fiatalnak a gesztusa, akik e nemzet kultúrájának sajátos ajándékait hozták nekem és a földetektől adtak ajándékot. Ez arra emlékeztet engem, hogy a cseh kultúrát milyen mélyen áthatotta a kereszténység, mert a kenyér és a só különleges jelentőségű az Újszövetség képei között.

Ha az egész európai kultúrát mélységesen formálta a keresztény örökség, akkor ez különösen igaz cseh földön, mert Szent Cirill és Szent Metód misszionáló tevékenységének köszönhetően már a 9. században írásba foglalták az ősi szláv nyelvet. Mint a szláv népek apostolait és kultúrájuk alapítóit, joggal tiszteljük őket Európa védőszentjeiként. Az is említésre méltó tény, hogy a bizánci hagyomány e két nagy szentje a latin Nyugatról jött misszionáriusokkal találkozott itt.

Története folyamán ez az európai kontinens szívében fekvő terület észak és dél, nyugat és kelet útjainak találkozásánál népek, hagyományok és kultúrák találkozási pontja volt. Tagadhatatlan, hogy ebből olykor összeütközések támadtak, de idővel gyümölcsöző találkozásnak bizonyult. Ebből adódott az a jelentős, olykor csatátér-, de gyakrabban híd-szerep, amit a cseh föld játszott Európa intellektuális, kulturális és vallási történelmében.

A következő hónapokban lesz a „bársonyos forradalom” 20. évfordulója, mely békésen fejezte be ennek az országnak egy különlegesen nehéz korszakát, azt a korszakot, amelyben az eszmék cseréjét és a kulturális mozgalmakat szigorúan ellenőrizték. Csatlakozom hozzátok és szomszédaitokhoz a hálaadásban, amiért ezektől az elnyomó hatalmaktól megszabadultatok. Ha a berlini fal leomlása vízváltató a világtörténelemben, még inkább az Közép- és Kelet-Európa országai számára, mert képessé tette őket arra, hogy szuverén államokként foglalják el a nemzetek között őket megillető helyet.

Mindazonáltal nem kell lebecsülni a politikai elnyomás 40 esztendejének értékét. Ennek a földnek különleges tragédiája volt az a kísérlet, mellyel az akkori kormány el akarta némítani az Egyház hangját. Történelmetekben Szent Vencel, Szent Ludmilla és Szent Adalbert korától egészen Nepomuki Szent Jánosig voltak bátor vértanúk, kiknek Krisztus iránti hűsége erősebb és érthetőbb szó volt számotokra gyilkosaik hangjánál. Ebben az évben van Isten szolgálója, Josef Beran bíboros, prágai érsek halálának 40. évfordulója. Szeretném kifejezni tiszteletemet neki és utódjának, Frantisek Tomásek bíboros úrnak, akit személyesen ismerhettem, az üldözőkkel szembeni, rendíthetetlen tanúságtételükért. Ők és megszámlálhatatlanul sok pap, szerzetes és laikus, férfiak és nők őrizték a hit lángját ebben az országban. Most, hogy visszanyertétek a vallásszabadságot, azzal a felhívással fordulok a Köztársaság minden polgárához, hogy fedezzék fel a kultúrájukat formáló keresztény hagyományokat, és buzdítom a keresztény közösségeket, hogy hallassák hangjukat, miközben a Nemzetnek az új évezred kihívásaival kell szembenéznie. „Isten nélkül az ember nem tudja, hova megy és önmagát se képes megérteni” (*Caritas in veritate*, 78.) Az evangélium igazsága elengedhetetlen egy viruló társadalom számára, mert reménykedővé, és képessé tesz arra, hogy fölfedezzük elidegeníthetetlen istengyermeki méltóságunkat.

Elnök úr, tudom, hogy Ön szeretné látni, hogy ebben az országban elismerik a vallás nagyobb szerepét. Az elnöki zászlón, mely a prágai vár fölött lobog, ezt a mottót lehet olvasni: „Pravda Vítezi – Az Igazság győz”: nagyon kívánom, hogy az igazság fénye vezesse ezt a nemzetet, mely nagy szentjei és vértanúi tanúsága miatt annyira áldott a maga történelmében. A mai tudományos korban jelentős dolog hivatkozni

Johann Gregor Mendel morva ágostonos apátra, kinek úttörő kutatásai alapozták meg a modern genetikát. Rá semmiképpen nem vonatkozik rendi védőszentjének, Szent Ágostonnak szemrehányása, aki azon panaszkodott, hogy sokan vannak „akik inkább hagyják, hogy elkápráztassák őket a tények, mint hogy keressék azoknak okait” (Epistula 120,5; II. János Pál pápa beszéde Mendel apát halálának 100. évfordulóján, 1984. márc. 10.). A hiteles emberi fejlődésnek a legnagyobb szolgálatot a hitből fakadó bölcsesség és az értelmi látás konvergenciája adja. Szívből kívánom, hogy a cseh nép mindig örvendhessen azoknak a jótéteményeknek, melyek ebből a szintézisből fakadnak.

Megismétlem köszönetemet mindnyájatoknak, és újra mondom, hogy nagyon vártam, hogy ezeket a napokat a Cseh Köztársaságban tölthessem, amelyet ti büszkén neveztek így: „Zeme Ceska, domov muj”, ‘Cseh Föld, az én házam’.

Szívből köszönöm!

Látogatás a Prágai Kis Jézusnál a Győzelmes Boldogasszony-templomban

Prága, 2009. szeptember 26., szombat, 12.30

(A Szentatya rövid szentségimádás után a Kisded Jézus oltárához ment, és így imádkozott:)

Urunk Jézus,
kis gyermekként látunk itt,
és hisszük, hogy Isten Fia vagy,
aki Szűz Mária méhében
a Szentlélek erejéből emberré lettél.

Mint egykor Betlehemben,
most mi is Máriával, Józseffel,
az angyalokkal és a pásztorokkal
imádunk Téged és elismerjük,
hogy Te vagy egyetlen üdvözítőnk.

Te szegénnyé lettél,
hogy szegénységeddel gazdaggá tégy minket:
engedd, hogy soha meg ne feledkezzünk
a szegényekről és a szenvedőkről.

Oltalmazd családjainkat,
áldd meg a világon az összes gyermeket,
és tedd meg, hogy mindig
az a szeretet uralkodjék közöttünk,
amelyet Te hoztál el nekünk,
s amely boldogabbá teszi az életet.

Add meg mindenkinek, ó Jézusunk,
hogy megismerjék a Te születésed igazságát,
hogy mindenki megtudja:
Te azért jöttél,
hogy az egész emberi családnak
elhozd a világosságot, az örömet és a békét.

Te Isten vagy, és élsz és uralkodsz az Atyaistennel,
a Szentlélekkel egységben
mindörökkön örökké, ámen.

(A Szentatya bársony párnán ezüst koronát ajándékozott a Kis Jézusnak)

Bíboros Urak,
Polgármester Úr és Tisztelt Tisztviselők,
Kedves Testvéreim és Kedves Gyermekedek!

Szívből köszöntelek mindnyájatokat és örülök annak, hogy meglátogathatom e Győzelmes Szűz Máriának szentelt templomot, ahol a Kisded Jézus szobrát tisztelitek, melyet mindenütt mint „Prágai Kis Jézust” ismernek. Köszönöm Msgr. Jan Graubner úrnak, a Püspöki Konferencia elnökének a püspökök nevében hozzám intézett üdvözlő szavait. Külön köszöntöm a Polgármester urat és a többi polgári és szerzetes elöljárót, akik itt akartak lenni ezen a találkozón. Köszöntelek benneteket, kedves családok, akik oly sokan eljöttetek, hogy találkozzatok velem.

A Kisded Jézus szobra azonnal eszünkbe juttatja a megtestesülés misztériumát, a mindenható Istent, aki emberré lett és 30 éven át a szegény názareti családban élt, mert a Gondviselés Mária és József szerető gondoskodására bízta őt. De mindjárt gondolunk a ti családjaitokra és a világon élő összes családra, örömeikre és nehézségeikre. Gondolatainkhoz kapcsoljuk az imádságot, kérve a Kisded Jézustól minden család számára az egység és az egyetértés ajándékát. Különis gondolunk azokra a fiatal családokra, akiknek

nagy erőfeszítésekbe kerül, hogy gyermekeiknek biztonságot és emberhez méltó jövőt tudjanak biztosítani. Imádkozunk a bajban lévő családokért, akiket betegség és szenvedés tesz próbára, a válságban lévőkért, az elváltakért vagy akiket a széthúzás és a hűtlenség gyötör. Valamennyiüket a Prágai Kis Jézusra bízunk, tudván, mennyire fontos a családok stabilitása és egyetértése a társadalom igazi fejlődése és az emberiség jövője számára.

A Kisdéd Jézus szobra, kisgyermeki gyengeségével, Isten és az Ő szeretete közelségére emlékeztet. Őt nézve megértjük, milyen drágák vagyunk Isten szemében, mert épp e Kisdéd által Isten gyermekeivé lettünk. Minden ember Isten gyermeke, ezért testvérünk, és így kell elfogadnunk és tisztelnünk mindenkit. Bárcsak megértené társadalmunk ezt a valóságot! Akkor minden személyt nem aszerint értékelnénk, hogy mit birtokol, hanem aszerint, hogy ki ő, hiszen minden ember arcán faji és kulturális különbségek nélkül Isten képmása ragyog.

Ez elsősorban a gyermekekre érvényes. A Prágai Kis Jézusban szemlélhetjük a gyermekség szépségét, és azt a megkülönböztető szeretetet, melyet Jézus Krisztus tanúsított a kicsinyek iránt, ahogyan az evangéliumban olvassuk (vö. *Mk 10, 13–16*). De milyen sok kisgyermeket nem szeretnek, be se fogadják és nem tisztelik őket! Hányan esnek áldozatul gátlástalan személyek erőszakának és mindenféle kizsákmányolásának! Bárcsak megadnák a kicsinyeknek azt a figyelmet és tiszteletet, amellyel tartozunk nekik: a kicsinyek az emberiség jövője és reménysége.

Kedves Gyermekek, most hozzátok és családjaitokhoz szeretnék szólni néhány szót. Sokan eljöttetek találkozni velem és ezt szívből köszönöm. Ti, akiket a Kisdéd Jézus szíve különösen szeret, viszonzátok az Ő szeretetét, és példáját követve legyetek engedelmesek, kedvesek és szeretetreméltóak. Tőle tanuljátok meg, hogyan kell viselkedni szüleitekkel. Legyetek Jézus igazi barátai és bizalommal forduljatok hozzá mindig. Imádkozzatok hozzá magatokért, szüleitekért, rokonaitokért, tanítóitokért és barátaitokért, és értem is. Ismét megköszönöm a fogadtatást és szívből megáldalak titeket, miközben mindnyájatok számára kérem a Kisdéd Jézus, az ő szeplőtelen Anyja és Szent József oltalmát.

Találkozó a polgári vezetőkkel és a diplomáciai testület tagjaival a prágai várban, a Spanyol Teremben

Prága, 2009. szeptember 26., szombat, 17.00 óra

Excellenciás Hölgyeim és Uraim!

Hálás vagyok az alkalomért, hogy ilyen rendkívüli körülmények között találkozhatom a Cseh Köztársaság politikai és polgári vezetőivel és a diplomáciai testület tagjaival. Nagyon köszönöm Klaus elnök úr nemes üdvözlő szavait, melyeket az Önök nevében mondott nekem. Elismerésemet fejezem ki a Cseh Filharmonikus Zenekarnak a muzsikáért, mellyel megnyitották találkozónkat, s amely oly ékesszólóan fejezte ki a cseh kultúra gyökereit és e nemzet jelentős szolgálatát az európai kultúra javára.

Első csehországi látogatásom egybeesik a Közép- és Kelet-európai totalitárius rendszerek bukásának és a „bársonyos forradalomnak” a 20. évfordulójával, mely visszazerezte a demokráciát e nemzetben. Az ebből fakadó, túlradó öröm a szabadság szavaiban fejeződött ki. 20 évvel a kontinenst átforgató mély politikai változások után most a gyógyítás és újjáépítés folytatódik jelenleg az egységesülő Európa és az egyre inkább globalizálódó világ tágabb összefüggésében. A polgárok törekvései és a kormányokkal szemben támasztott elvárások a nemzetek s népek közötti szolidaritás a közélet új modelljeit igénylik, melyek nélkül az igazságosság, a béke és a fejlődés régóta várt jövője üres ígértet maradna. Az ilyen vágyak egyre inkább kibontakoznak. Napjainkban, különösen a fiatalok körében újra fölbred a kérdés, hogy milyen a megszerzett szabadság természete. Mi célból élünk szabadon? Mik a szabadság hiteles ismertetőjegyei?

Minden nemzedék feladata, hogy előről kezdje annak nehéz kutatását, hogy miképpen kell helyesen berendezni az emberi valóságot, és hogyan kell helyesen használni a szabadságot (vö. *Spe salvi* 25.p). A „szabadság struktúrái” megerősítésének kötelezettsége alapvető, de soha nem elegendő: az emberi törekvések felülműlják önmagukat, meghaladják azt, amit bármiféle politikai vagy gazdasági hatalom nyújthat, és afelé a ragyogó reménység felé irányul (vö. uaz 35. p.), melynek eredete fölöttünk áll és mégis a bensőnknek mutatkozik meg mint igazság, szépség és jóság. A szabadság célt keres, és ezért meggyőződésre van szüksége. Az igazi szabadság föltételezi az igazság – az igazi jó – keresését, s ezért annak megismerésében és megtételében teljesedik be, ami helyes és igazságos. Más szóval az igazság a szabadság vezérlő normája, a jóság pedig a tökéletessége. Arisztotelész a jót úgy határozta meg, hogy „az, ami felé minden dolog törekszik”, és hozzátette: „jóllehet helyes az egyes emberek célba jutása, de szebb és istenibb, ha a célt egy nemzet vagy egy polisz éri el” (*Nikomakhoszi etika* 1. p.; vö. *Caritas in veritate* 2. p.).

Valójában az igaz és a jó iránti érzékenység ébrentartásának felelőssége elsősorban a vezetőket terheli: vallási, politikai vagy kulturális téren egyaránt, kit-kit a maga módján. Közösen kell vállalnunk a küzdelmet a szabadságért és az igazság kereséséért: e két ügy vagy kéz a kézben együtt halad, vagy nyomorultul elpusztul mindkettő (vö. *Fides et ratio* 90. p.).

A keresztények számára az igazságnak neve van: Isten. És a jónak arca van: Jézus Krisztus. A keresztény hitnek az első misszionáriusok, Szent Cirill és Metód kora óta döntő szerepe volt ezen ország spirituális és kulturális örökségének alakításában. Ugyanígy kell lennie ma is és a jövőben is. A spirituális és kulturális értékek gazdag öröksége, melyek egymásban mutatkoznak meg, nem csak e nemzet identitását formálta, hanem a szükséges távlattal is megajándékozta, hogy összetartó szerepet tölthessenek be Európa szívében. Ez a föld évszázadokon át különböző népek, hagyományok és kultúrák találkozási pontja volt. Mint jól tudjuk, e földnek voltak fájdalmas fejezetei, és tragikus események sebhelyeit viseli, melyeket a meg nem értés, a háború és az üldözés okozott. Mindazonáltal az is igaz, hogy keresztény gyökerei segítették a megbocsátás, a megbékélés és az együttműködés szellemének jelentős növekedését, ami képessé tette e föld népét arra, hogy újra megtalálja a szabadságot, és új korszakot nyisson, új szintézist alkosson és megújítsa a reményt. Vajon a mai Európának nem épp erre a szellemre van-e szüksége?

Európa több, mint kontinens. Európa egy ház! És a szabadság a maga legmélyebb jelentését éppen abban találja meg, hogy szellemi hazát jelent. A politikai és a vallási szféra megkülönböztetésének teljes tiszteletben tartásával – annak a megkülönböztetésnek a tiszteletben tartásával, mely biztosítja polgárai szabadságát vallási meggyőződésük kifejezésére, és arra, hogy a szerint élhessenek – szeretném megjelölni a kereszténység mással nem helyettesíthető szerepét minden nemzedék lelkiismerete formálásában, és egy

alapvető etikai egyetértés előmozdításában minden személy szolgálatára, aki ezt a kontinenst „ház”-nak nevezi! Ebben a szellemben szólaltatom meg ma ebben az országban és Európában mindazok hangját, akik a hitüket tisztelettel, de határozottan érvényesíteni akarják a közélet arénájában, azzal az elvárással, hogy a társadalmi normákat és a politikai irányvonalakat annak vágya indítsa, hogy az igazság szerint akarnak élni, amely szabadabbá tesz minden férfit és minden nőt (vö. *Caritas in veritate* 9. p.).

A hűség a népek iránt, melyeket szolgáltok és képviseltek, megköveteli a hűséget az igazság iránt, mely egyedüli biztosítója a szabadságnak és az integrális emberi fejlődésnek (vö. uo.). A bátorság ugyanis az igazság világos képviselőjének szolgálata a társadalom minden tagja felé: fényt vetít az emberi fejlődés útjára, megmutatja etikai és erkölcsi alapjait, és biztosítja, hogy a politikai irányítást az emberi bölcsesség kincstára inspirálja. Az egyetemes igazságra fordított figyelmet nem szabad elhomályosítania részleges érdekeknek, bármilyen jelentősnek tűnnek is, mert ez csak újabb szociális szétforgácsolódáshoz vezetne, vagy olyan diszkriminációhoz, melyről éppen ezek az érdek- vagy elnyomó csoportok állítják, hogy túl akarnak jutni rajtuk. Valójában az igazság keresése egyáltalán nem fenyegeti a különbözőségek toleranciáját vagy a kulturális pluralizmust, hanem lehetővé teszi a konszenzust és a logikus, becsületes és felelős nyilvános vitákat, biztosítva azt az egységet, amit az integráció homályos fogalmi képtelenek megvalósítani. Bízom abban, hogy a szeretet cselekedeteinek anyagi, intellektuális és spirituális természetére vonatkozó egyházi hagyomány fényénél a katolikus közösség tagjai a többi egyházak, egyházi közösségek és vallások tagjaival együtt e nemzetben és mindenütt továbbra is olyan célok megvalósítására törekuszenek, melyek elősegítik az emberi fejlődést.

Kedves Barátaim, jelenlétünk ebben a csodálatos fővárosban, melyet gyakran „Európa szívének” neveznek, arra készítet, hogy föltegyük a kérdést, mit is jelent ez a „szív”? Nem könnyű válaszolni e kérdésre, de valami jelzést kétségtelenül adnak azok az építészeti ékszerek, melyek ékesítik ezt a várost. Templomainak, várának, tereinek és hídjainak bámulatos szépsége föltétlenül Isten felé irányítja a lelkünket. Szépségük hitet fejez ki; Isten megnyilvánulásai, melyek méltán teszik lehetővé azoknak a nagy csodáknak a szemlélését, melyekre mint teremtmények törekedhetünk, amikor létünk mélye esztétikai és megismerő természetének adunk kifejezést. Milyen tragikus volna, ha ezeket a szépségeket csodálva megfeledkeznénk arról a transzcendens misztériumról, amelyet jeleznek. A klasszikus hagyomány és az evangélium kreatív találkozása hozta létre az embernek és a társadalomnak azt a látásmódját, mely érzékeny Isten köztünk való jelenlétére. Ez a látásmód, miközben formálta e kontinens kulturális örökségét, világossá tette, hogy az értelem nem ér véget azzal, amit a szem lát, sőt az vonzza, ami a látott valóságon túl van, az, amire annyira vágyunk: mondhatnánk a Teremtés Lelke.

A civilizáció mai útelágazásában, amit gyakran a jóság, igazság és szépség riasztó szétválasztása és a közös értékekre vonatkozó konszenzus megtalálásának ebből fakadó nehézsége jellemez, az emberi haladásért tett minden erőfeszítésnek ebből az élő örökségből kell inspirációt merítenie. A keresztény gyökereinek hűséges Európának különleges hivatása, hogy életben tartsa ezt a transzcendens látásmódot azon kezdeményezéseiben, melyeket az egyének, közösségek és nemzetek közjava szolgálatában tesz. Különleges jelentőségű az a sürgető feladat, hogy az európai fiatalokat bátorítani kell egy olyan képzéssel, mely tiszteletben tartja és erősíti Istentől kapott képességüket arra, hogy túllépjenek azokon a korlátokon, melyekről olykor úgy vélik, hogy azokon belül kell maradniuk. A sportban, az alkotó művészetekben és a tudományos kutatásokban a fiatalok szívesen megtalálják az alkalmat, mely kiemeli őket a többiek közül. De nem igaz-e ugyanígy, hogy ha magas ideálokkal találkoznak, törekedni fognak az erkölcsi erényekre, s a szeretetre és a jóságra épülő életre is? Nagyon bátorítom azokat a szülőket és közösségi vezetőket, akik a hatóságoktól várják azoknak az értékeknek a szolgálatát, melyek képesek a fiataljaink törekvéseihez méltó megbízható képzésben integrálni az intellektuális, humánus és spirituális összetevőket.

„*Veritas vincit*”, ‘az igazság győz’. Ez a Cseh Köztársaság elnöki zászlójának a mottója: végül valóban győz az igazság, de nem erőszakkal, hanem a meggyőződésnek, a meggyőződéses férfiak és nők hősies tanúságtételének és az őszinte dialógusnak köszönhetően, amely a személyes érdekeken túl szemmel tudja tartani a közjó követelményeit. Az igazság, a jóság és a szépség utáni szomjúság, melyet a Teremtő minden férfiba és nőbe beleoltott, arra irányul, hogy mindenkit együtt vezessen az igazságosság, a szabadság és a béke keresésében. A történelem bőségesen bizonyítja, hogy az igazságot el lehet árulni és manipulálni lehet, az igazságtalanság, az elnyomás és a hazug ideológiák szolgálatában. De vajon azok a kihívások, melyekkel az emberiség családjának szembe kell néznie, nem arra szólítanak-e túl lássunk ezeken a veszedelmeken? Végül van-e embertelenebb és destruktívabb annál a cinizmusnál, mely tagadni akarja igazságkeresésünk erejét, és a relativizmusnál, mely szétmarta az értékeket, melyek az egységes és testvéri világ építését szolgálják? Ezzel szemben nekünk vissza kell szerezniünk az emberi szellem

magyságába és nemes voltába vetett bizalmat, tudniillik, hogy képes elérni az igazságot; és engednünk kell, hogy e bizalom vezéreljen a politika és a diplomácia türelmes munkájában.

Hölgyeim és Uraim, ezekkel a gondolatokkal foglalom imádságba jó kívánságaimat, hogy az Önök szolgálatát annak az igazságnak a fénye inspirálja és támogassa, mely a teremtő Isten örök bölcsességének tükröződése. Szívből kérem Önökre és családjaikra Isten bőséges áldását.

**Vesperás a papokkal, szerzetesekkel,
szeminaristákkal és lelkiségi mozgalmakkal
a Szent Vitus, Vencel és Adalbert-székesegyházban**

Prága, 2009. szeptember 26., szombat, 18.00 óra

Kedves Testvéreim!

Szent Pálnak a rövid olvasmányban imént hallott köszöntésével köszöntelek mindnyájatokat: *Kegyelem nektek és békeség Istentől, a mi Atyánktól!* Elsőként Bíboros Érsek urat köszöntöm, megköszönve szívélyes szavait. Azután kiterjesztem köszöntésemet a jelenlévő bíborosokra és főpapokra, papokra és diakónusokra, szeminaristákra, szerzetesekre és szerzetesnőkre, katekétákra és a lelkipásztori segítőkre, fiatalokra és családokra, társulatokra és egyházi mozgalmakra.

Ma este egy számotokra kedves helyen gyűltünk össze, mely látható jele annak, hogy milyen ereje van a hívők szívében eleven isteni kegyelemnek. Ezen 1000 éves templom szépsége népetek hite és keresztény hagyománya gazdag történelmének élő tanúja; egy olyan történelemé, melyet azoknak a hűsége tesz fényessé, akik Krisztushoz és az Egyházhoz tartozásukat vértanúsággal pecsételték meg. Szent Vencel, Adalbert és Nepomuki Szent Jánosra gondolok, akik Egyházatok útjának mérföldkövei, s akikhez kapcsolódik a fiatal Szent Vitus – aki inkább vértanú lett, mint hogy elárulja Krisztust –, Szent Prokop szerzetes és Szent Ludmilla példája. De gondolok az elmúlt évszázad két érsekének megpróbáltatásaira is: Josef Beran és Frantisek Tomásek bíborosokra, és oly sok püspökre, papra, szerzetesre, szerzetesnőre és hívőre, akik hősies állhatatossággal álltak ellen a kommunista üldözésnek, még életük fölázdozása árán is. Honnan merítették erőt Krisztus e bátor barátai, ha nem az evangéliumból? Igen! Ők engedték, hogy megragadják őket az, amit Jézus mondott: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl a keresztjét és kövessen engem” (*Mt 16,24*). A nehéz órákban hallották visszhangzani a szívükben ezt a tanítást: „Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak” (*Jn 15,20*).

A hit tanúinak hősiessége arra emlékeztet, hogy csak a Krisztussal való személyes ismeretségből és mély kapcsolatból lehet meríteni spirituális energiát a keresztény hivatás teljes megvalósításához. Csak a Krisztus iránti szeretet teszi hatékonyá az apostoli tevékenységet, főként a nehézségek és próbatétek idején. A Krisztus és a testvérek iránti szeretetnek kell jellemeznie minden megkeresztelt embert és minden keresztény közösséget. Az Apostolok Cselekedeteiben olvassuk, hogy „a hívővé lett sokaságnak egy volt a szíve és a lelke” (*4,32*). Tertullianus pedig, az első századok szerzője, azt írta, hogy a pogányokat megdöbbentette a keresztények egymás iránti szeretete (vö. *Apologeticum XXXIX.*). Kedves Testvéreim, kövessétek az isteni mestert, aki „nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon és életet adjon megváltásul sokakért” (*Mk 10,45*). A szeretet ragyogjon minden plébániátokban s közösségeitekben, a különböző társulatokban és mozgalmakban. Egyházatok Szent Pál képe szerint legyen jól szervezett, melynek feje Krisztus, s amelyben minden tag az egész testtel összhangban tevékenykedik. A Krisztus iránti szeretetet imádsággal és az Ő szavának hallgatásával tápláljátok; Vele táplálkozzatok az Eucharisziában, és az Ő kegyelmével legyetek az egység és a béke építőművészei mindenféle környezetben.

Keresztény közösségeitek a kommunista diktatúra hosszú tele után, 20 évvel ezelőtt kaptak vissza a szabadon megnyilvánulás lehetőségét, miután népetek az 1989. november 17-i egyetemista tüntetéssel kezdődött eseményekkel visszazerezte szabadságát. Magatok látjátok azonban, hogy ma sem könnyű az evangélium szerint élni és tanúságot tenni róla. A társadalom még hordozza az ateista ideológia által ütött sebeket, és gyakran elbűvöli az élvhajhász konzumizmus modern gondolkodása, amit az emberi és vallási értékek veszedelmes krízise és széleskörű etikai és kulturális relativizmusa kísér. Ilyen körülmények között az Egyház minden tagjának meg kell újítania kötelezettségét, hogy megerősítsük a mai társadalom életében a spirituális és erkölcsi értékeket. Tudom, hogy közösségeitek már sok területen vállal feladatokat, különösen a *Karítással*. Lelkipásztori tevékenységeitek különösen

buzgó az új nemzedék nevelése terén. A katolikus iskolák támogassák az ember iránti tiszteletet; fordítsanak figyelmet a fiatalok lelkipásztori gondozására az iskolán kívül is, de ne mellőzzék a hívők többi csoportjait sem. Krisztus mindenkié! Szívből kívánom, hogy erősödjön az együttműködés a többi nyilvános és magánintézménnyel. Az Egyház – ezt mindig jó ismételni – nem kiváltságokat kér, hanem csak azt, hogy az evangélium szellemében szabadon tevékenykedhessen mindenki szolgálatában.

Kedves Testvéreim és Nővéreim, adja meg nektek az Úr, hogy olyanok legyetek, mint a só, amelyről az evangélium beszél, amely ízt ad az életnek, hogy hűséges munkások legyetek az Úr szőlejében. Ez elsőként rátok vonatkozik, Kedves Püspökök és Papok, hogy fáradhatatlanul munkálkodjatok mindazok javára, akik rátok vannak bízva. A Jó Pásztor evangéliumi képe indítson mindig, aki ismeri a bárányait, nevükön szólítja, biztonságos helyre vezeti őket, és kész arra, hogy életét adja értük (vö. *Jn 10,1–19*). Kedves Szerzetesek, az evangéliumi tanácsokra tett fogadalommal megvalljátok, hogy Istené az elsőség minden ember életében, és testvéri közösségben élve tanúsítjátok, hogy mennyire gazdagító a szeretet parancsának teljesítése (vö. *Jn 13,34*). Ha hűségesek vagytok e hivatáshoz, segítitek a mai férfiakat és nőket, hogy megragadhassa őket Isten és az ő Fiának evangéliuma (vö. *Vita consercata* 104. p.). És ti, kedves Fiatalok, akik a szemináriumokban és a szerzetes tanulmányi házakban vagytok, törekedjétek komoly kulturális, spirituális és lelkipásztori felkészülésre. Most, a Papok Évében, melyet a szent arsi plébános halálának 150. évfordulója alkalmából hirdetem meg, legyen a példátok ez a teljesen Istennek és a lelkeknek adott lelkipásztor, annak tudatában, hogy éppen az imádságból élő szolgálata volt szentté válásának útja.

Kedves Testvéreim, idén több évfordulót is megköszönünk az Úrnak: 280 éve avatták szentté Nepomuki Szent Jánost, 80 éve szentelték föl ezt a Szent Vitus székesegyházat, és 20 éve avatták szentté Prágai Szent Ágnes, ami egyúttal országotoknak az ateista elnyomás alóli felszabadulásának is 20. évfordulója. Ilyen sok oka van annak, hogy örömmel és lelkesedéssel folytassátok az Egyház útját Máriának, Isten Anyjának és minden védőszenteknek oltalma alatt. Ámen!

Szentmise a repülőtéren Brnóban

2009. szeptember 27., 10 óra

Kedves Testvéreim!

„Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradotok és meg vagytok terhelve és én felüdítelek titeket” (Mt 11,28). Jézus minden tanítványát maga köré gyűjti, hogy vele legyenek és bátorítást, támogatást és felüdülést találjanak nála. E meghívást különösen is mondja a mi liturgikus közösségünknek, amelyet Péter körül egész egyházi közösségek képviselőit lát. Köszöntésem mindnyájatoknak szól, elsőként Brno Püspökének – kinek megköszönöm a szentmise elején hozzám intézett szívélyes szavait –, a bíboros uraknak és a jelenlévő püspököknek. Köszöntöm a papokat, a diakónusokat, seminaristákat, a szerzeteseket és szerzetesnőket, a katekétákat és a lelkipásztori segítőket, a fiatalokat és a sok családot. Megkülönböztetett tisztelettel köszöntöm a polgári és katonai Vezetőket, különösen is a Köztársaság Elnökét kedves Feleségével, Brno város Polgármesterét, és a gazdag történelmi kultúrájú, iparú és kereskedelmi Dél-Morvaországi Régió Elnökét. Továbbá szeretettel köszöntöm az egész Morvaországból, a Szlovákia, Lengyelország, Ausztria és Németország egyházmegyéiből jött zarándokokat.

Kedves Barátaim, amikor előkészítettük e mai szentmisét, szívesen tettem magamévá püspökököt választását, aki úgy gondolta, hogy a szentírási olvasmányok a reményről szóljanak. Elfogadtam javaslatát, gondolván mind e kedves ország népére, mind Európára és az egész emberiségre, mert valamennyien szomjazunk valamire, amire biztonsággal építhetjük a jövőnket. Második, *Spe salvi* enciklikámban hangsúlyoztam, hogy az egyetlen „biztonságos” és „megbízható” remény Istenre alapul (vö. 1. p.). A történelmi tapasztalat mutatja, milyen abszurd helyzetekbe kerül az ember, amikor döntéseinek és tetteinek horizontjáról kizárja Istent, s mennyire nem könnyű fölépíteni egy olyan társadalmat, amely a jóság, az igazságosság és a testvériség értékeire törekszik, mert az ember szabad, és a szabadsága mindig törékeny. Ezért a szabadságot folyamatosan meg kell szerezni a jó szolgálatára, és „az emberi dolgok helyes rendjének” nem könnyű keresése olyan feladat, melyet minden nemzedéknek meg kell oldania (vö. uaz, 24–25. p.).

Íme, kedves Barátaim, ezért vagyunk itt, elsősorban azért, hogy hallgassunk egy olyan szót, mely megmutatja a reményhez vezető utat; sőt, az Ige hallgatására vagyunk itt, mely egyedül adhat megbízható reményt, mert Isten Igéje. Az első olvasmányban (*Iz 61,1–3a*) a Próféta úgy mutatkozik be, mint aki küldetést kapott arra, hogy örömet, vigasztalást és szabadulást hirdessen a meggyötörteknek és a szegényeknek. Ezt a szöveget olvasta fel Jézus és magára értelmezte prédikációjában. Sőt kifejezetten mondta, hogy a prófétai ígéret Benne beteljesedett (vö. *Lk 4,16–21*). Ez teljesen megvalósult, amikor meghalván a kereszten és föltámadván a halálból megszabadított bennünket az önzés és a rossz, a bűn és a halál rabszolgaságából. És ez az üdvösség régi és mindig új örömhíre, melyet az Egyház nemzedékről nemzedékre hirdet: a megfeszített és föltámadott Krisztus az emberiség reménye!

Az üdvösségnek ez az igéje hangzik ma is erővel liturgikus összejevetelünkön. Jézus szeretettel fordul hozzátok, ennek az áldott földnek a fiaikhoz és lányaihoz, amelybe több mint ezer esztendeje vetett el az evangélium magva. Országokban más nemzetekhez hasonlóan olyan kulturális körülmények vannak, melyek gyakran radikális kihívást jelentenek a hit, s ebből következően a remény felé is. A modern korban ugyanis mind a hitet, mind a reményt szinte „kimozdították a helyéből”, mert a magánszférába és a földöntúli világba száműzték, miközben a mindennapi- és a közéletben a bizalmat a tudományos és gazdasági fejlődésbe vetették (vö. *Spe salvi* 17. p.). Valamennyien tudjuk, hogy ez a fejlődés kétértelmű: lehetőséget nyit a jóra, de a rosszra is. A technikai fejlődés és a társadalmi struktúrák jobbítása fontosak és szükségesegek, de nem elegendőek a társadalom erkölcsi jólétének biztosítására (vö. uaz 24. p.). Az embert föl kell szabadítani a materiális elnyomás alól, de mélyebben meg kell menteni a lelket gyötörő rossztól. És ki tudja megmenteni, ha nem Isten, aki a Szeretet, és mindenható és irgalmas atyai arcát Jézus Krisztusban nyilatkoztatta ki? A mi megbízható reménységünk tehát Krisztus: Őbenne Isten mindvégig szeretett bennünket, és bőségesen nekünk ajándékozta az életet (vö. *Jn 10,10*), azt az életet, amelyet – olykor anélkül, hogy tudná – mindenki szeretne birtokolni.

„Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradotok és meg vagytok terhelve és én felüdítelek titeket”. E szavakat, melyeket nagy betűvel fölírtak brnoi székesegyházatok kapuja fölé, Jézus most mindegyikünkhez intézi szavait és hozzáfűzi: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű és nyugalmat találtok lelketeknek” (Mt 11,29–30). Maradhatunk-e közömbösek az Ő szeretete iránt? Itt is, mint másutt az elmúlt

századokban oly sokan szenvedtek azért, hogy hűségesek maradjanak az evangéliumhoz és nem vesztették el a reményt; sokan áldozták föl magukat azért, hogy visszaadják az embernek méltóságát és a népeknek a szabadságot; és a Krisztushoz való ragaszkodásból merítették az erőt egy új emberiség építéséhez. A mai társadalomban is, melyben a szegénységnek annyi formája születik az elszigeteltségből, a szeretetlenségből, Isten elutasításából és az ember tragikus elzárkózásából, aki azt gondolja, hogy elég önmagának, illetve hogy jelentéktelen és átmeneti jelenség; ebben a mi mai világunkban, mely elidegenedik, amikor „csak emberi tervekben bízunk” (vö. *Caritas in veritate* 53.), egyedül Krisztus lehet, a mi biztos reményünk. Ezt az örömhírt kell nekünk, keresztényeknek hirdetnünk minden nap a tanúságtételünkkel.

Ezt hirdessétek ti, kedves Papok, szorosan egyesülve Jézussal és lelkesen végezve szolgálatokat, azzal a biztonsággal, hogy semmije nem hiányzik annak, aki Benne bízunk. Tanúskodjatok Krisztusról ti, kedves szerzetesek és szerzetesnők az evangéliumi tanácsok örvendező és következetes megtartásával, megmutatván, hol van a ti igazi hazátok: az égben. Ti pedig, kedves laikus fiatalok és felnőttek, ti kedves családok, a Krisztusba vetett hitetekre építsetek családi életeteket, munkátokat, tanulásotokat és minden tevékenységeteket a társadalomban. Jézus soha nem hagyja el a barátait. Segítségéről biztosít, mert nélküle semmi sem lehetséges, ugyanakkor mindenkit arra kér, hogy személyesen vállalja az Ő szeretetről és békéről szóló egyetemes örömhírének terjesztését.

Bátorítson benneteket Morvaország fő védőszentjeinek, Szent Cirillnek és Metódnak a példája, akik a szláv népeknek hirdették az evangéliumot, és Szent Péter és Pál példája, akiknek a székesegyházatok van szentelve.

Tekintsetek föl Szent Zdiszlava ragyogó tanúságtételére, aki családanyaként oly gazdag volt a vallásosság és az irgalmasság cselekedeteiben; Szent Szarkander János papra és vértanúra; Hofbauer Szent Kelemenre, az ebben az egyházmegyében született és 100 évvel ezelőtt szenttéavatott szerzetespapra; és Boldog Kafka Restitútára, a Brnóban született és a nácik által Bécsben megölt szerzetesnőre. Kísérjen, oltalmazzon benneteket a Szűzanya, Krisztus anyja, a mi Reménységünk! Ámen!

Beszéd a szentmise végén, Úr Angyala imádság előtt

Brno, 2009. szeptember 27., 12.00

Kedves Testvéreim!

Befejeztük ezt az ünnepi szentmisét, és a déli óra az Úr Angyala imádkozására szólít. Örülök, hogy itt, Morvaországban, a Csehországgal testvérien egyesült régió szívében imádkozhatom. Ez a föld sok század óta keresztény, és megtérését Szent Cirill és Metód bátor misszionálásának köszönheti.

Amikor 20 esztendővel ezelőtt II. János Pál pápa elhatározta, hogy a kommunista totalitarizmus bukása után meglátogatja Közép- és Kelet-Európát, lelkipásztori látogatását Velehradban akarta kezdeni, melyet az egész keresztény világ ismer és a szláv népek ökumenizmusát előkészítő kongresszusokról vált híressé. Ti még emlékezhetek egy másik látogatására is 1995-ben, amikor Alamóc közelében a fiatalokkal találkozott. Szeretném fölidézni Tiszteletreméltó Elődöm tanítását és kérlek benneteket, maradjatok hűségesek keresztény hivatásotokhoz és az evangéliumhoz, hogy együtt építhessétek a szolidáris és békés jövőt.

Morvaországban sok Mária-kegyhely van, melyet zarándokok sokasága keres föl egész évben. Most lélekben szeretnék elzarándokolni a Hostyni kegyhelyre, ahol patrónatokként tisztelitek a Szűzanyát. Ő ébressze föl a hiteteket, azt a hitet, mely gazdag és gondosan őrzött régi néphagyományokból is táplálkozik, hogy se a falvakban, se a városokban ne hűljön ki a családi élet melege. Olykor bizonyos nosztalgiával megállapítható, hogy a modern élet ritmusa kizárja a hitben gazdag múlt egyes elemeit. Ezért fontos, hogy ne vesszen el az a látásmód, ami a hagyományok sajátja volt, s mindenekelőtt tartsátok meg az őseitektől kapott spirituális örökséget, hogy megőrizzétek és alkalmazni tudjátok a mai kor igényeihez. Segítsen ebben Szűz Mária, akire ismételten rábírom Egyházatokat, és az egész cseh nemzetet.

Az Úr Angyala köszönté a Boldogságos Szűz Máriát...

(szlovákul:)

Szeretettel köszöntöm a szomszédos Szlovákiából jött zarándokokat. Kedves Testvéreim, Isten Igéje ma arra buzdít, hogy Jézus Krisztust ismerjük egyetlen reményünknek. Kérlek benneteket, legyetek hűséges tanúi ennek az üzenetnek. Szívből megáldalak benneteket és otthon lévő családtagjaitokat. Dicsértessek a Jézus Krisztus!

(lengyelül:)

Szívből köszöntöm a szentmisén résztvevő lengyeleket. Köszönöm jelenléteteket és a tőletek kapott lelki támogatást. A pápa találkozása a Cseh Köztársaságban élő Egyházzal teremje a hit és a szeretet bőséges gyümölcsseit a szívetekben. Isten áldjon meg benneteket!

(németül:)

Szívből köszöntöm a Németországból és Ausztriából jött zarándokokat. Örülök, hogy itt vagytok és cseh testvéreitekkel együtt imádkoztatok és vettetek részt a szentmisén. A Jézus Krisztusba vetett hit az, amely minden egyéb kötelességnél szorosabban összekapcsol és egyesít bennünket. Ma különösen fontos közös tanúságtételünk, hogy újra és határozottan hirdetni tudjuk az üdvösség örömhírét: a megfeszített Úr föltámadott – Jézus Krisztus az emberiség reménye! A tapasztalat, hogy Krisztus nem hagyja magára a barátait, hanem segíti őket, hogy boldogan élhessenek, nem hagyhat közömbösségben minket az igazságot és szeretetet kereső, és az igazi életre szomjazó felebarátainkkal szemben. Mutassuk meg nekik az utat Jézus Krisztus felé, aki bőségesen ajándékozza az életet. Napról napra örömmel éljük meg a hitünket és reményünket együttműködve egy olyan társadalom építésében, mely a jóság, az igazságosság és a testvériség erényeire, az Isten és a felebarát iránti szeretetre épül. Ehhez adja rátok áldását az Úr!

(Morvaország lakóihoz)

Kedveseim, nagy öröm számomra, hogy ma itt lehetek veletek Brnóban, Morvaország szívében. Köszöntöm azokat is, akik a tömegtájékoztató eszközök révén kapcsolódtak hozzánk. Külön szeretettel

gondolok az öregekre, a szenvedőkre és a betegekre. Kérem, emlékezzenek meg rólam imádságaikban, ahogyan én is biztosítom őket imáimról. A mindenható Isten adja rátok bőséges kegyelmét és áldását!

Ökumenikus találkozó a prágai vár tróntermében

2009. szeptember 27., 17.15

Bíboros Urak,
Excellenciás Uraim,
Testvéreim Krisztusban!

Hálát adok a Mindenható Úrnak, hogy alkalmat adott a találkozásra Veletek, ezen ország különböző keresztény közösségeinek képviselőivel. Köszönöm Cerny doktornak, a Cseh Köztársaságban élő Egyházak Ökumenikus Tanácsa Elnökének nevében hozzám intézett szívélyes köszöntő szavait.

Kedves Barátaim, Európában folyamatosan sok változás történik. Nehéz elhinni, hogy mindössze húsz év telt el azóta, hogy az előző rendszerek összeomlása egy nehéz, de termékeny átalakulást indított el a nagyobb részvételt biztosító politikai struktúrák felé. Ebben az időszakban a keresztények csatlakoztak más jóakarató emberekhez, hogy segítsenek újra felépíteni egy igazságos politikai rendet, és ma is elkötelezték a dialógusra, hogy új utakat nyissanak a kölcsönös megértés és az együttműködés számára a közjó és a béke érdekében. Ennek ellenére újabb kísérletek történnek, melyek vissza akarják szorítani a kereszténység befolyását a közéletben, olykor azzal a megindoklással, hogy a keresztény tanítás ártalmas a társadalom jólétére. Ez a jelenség arra készíti, hogy álljunk meg és gondolkodjunk. Amint a reményről szóló enciklikámban mondtam, az Evangélium – az intellektuális- és közélettől való – mesterséges elválasztásának arra kellene indítania, hogy a modern kor is, és a kereszténység is gyakoroljon „önkritikát”, különös tekintettel a reményre, amelyet az emberiségnek tudnak nyújtani (vö. *Spe salvi*, 22). Föltehetjük a kérdést: mi a mondanivalója az Evangéliumnak a Cseh Köztársaság, és általában Európa számára ebben a különböző világnézeteket termő korszakban?

A kereszténység sok mindent tud felkínálni gyakorlati és erkölcsi téren, hiszen az Evangélium szüntelenül arra buzdítja a férfiakat és a nőket, hogy legyenek testvéreik szolgálatára. Ezt aligha tagadható. Mindazonáltal, mindazok, akik hittel tekintenek a Názáreti Jézusra, tudják, hogy Isten sokkal nagyobb dolgot akar adni, ami azonban mégis elválaszthatatlan a szeretet cselekedeteinek „ökonómiájától” ebben a világban (vö. *Caritas in veritate*, 2.): az *üdvösséget* kínálja fel.

Az üdvösség szónak sok jelentése van, de kifejez valami alapvető, egyetemes valóságot az ember boldogság és beteljesedés utáni vágyáról. Megszólítja az emberi lélek mélyéből fakadó, megbékélésre és közösségre irányuló forró vágyat. Az Evangélium központi igazsága az a cél, amely felé az evangelizáció és a lelkipásztori gondoskodás minden erőfeszítése irányul. Ez az a pont, ahová a keresztények mindig visszatérnek a szétszóródásból, amikor arra törekkenek, hogy a múlt megosztásainak sebeit gyógyítsák. Ezért szervezett a Szentszék – amint Cerni Doktor megjegyezte – 1999-ben nemzetközi konferenciát Husz Jánosról, hogy megkönnyítse ennek a bonyolult és fájdalmas történetnek az elemzését ebben a nemzetben és szélesebb körben Európában (vö. II. János Pál pápa: *Beszéd a Husz-konferencián*, 1999). Azért imádkozom, hogy az ilyen ökumenikus kezdeményezések gyümölcsözők legyenek ne csak a keresztény egység útján járóknak, hanem az egész európai társadalomnak.

Legyünk bizakodóak, tudván, hogy a Jézus Krisztusban való üdvösség hirdetése az Egyházban mindig régi és mindig új, átítatja a régi bölcsesség és betölti a jövőbe vetett remény. Ha Európa a kereszténység történetét hallgatja, a saját történetét hallja. A keresztény örökség formálta az olyan fogalmakat, mint igazságosság, szabadság és szociális felelősség, azokkal a kulturális és jogi intézményekkel együtt, melyeket azért alapítottak, hogy ezeket az eszméket védjék és továbbadják a következő nemzedékeknek. Valójában a múlt emlékezete élte a jövőre irányuló törekvéseket.

Ez a magyarázata, hogy a keresztények miért vesznek példát olyan személyiségekről, mint Szent Adalbert és Csehországi Szent Ágnes. Az ő Evangéliumot terjesztő buzgóságukat az a meggyőződés élte, hogy a keresztény ember nem zárkozhat be önmagába, félve a világtól, hanem bátran meg kell osztania a rábízott kincset másokkal. Ugyanígy a mai keresztényeknek nyitottnak kell lenniük az aktuális helyzetekre, s elismerve mindazt, ami jó a társadalomban, bátornak kell lenniük, hogy hívják a férfiakat és nőket arra a radikális megtérésre, amely a Krisztussal való találkozásból fakad és a kegyelem új életére vezet.

Ebből a szempontból jobban megértjük, miért kell a keresztényeknek egynek lenniük abban, hogy Európát emlékeztessék keresztény gyökereire. Nem azért, mert ezek a gyökerek időközben elsorvadtak. Épp

ellenkezőleg! Hanem azért, hogy – észrevétlenül, ugyanakkor termékenyen – folyamatosan adják a Kontinensnek a spirituális és morális tápanyagot, amely lehetővé teszi a komoly dialógust más kultúrák és vallások képviselőivel. Éppen azért, mert az Evangélium nem ideológia, nem akarja szűk keretek közé merevíteni a kibontakozó társadalmi-politikai valóságot. Sokkal inkább e világ viszontagságai fölött áll és új fényt sugároz minden korban az emberi személy méltóságára.

Kedves Barátaim, kérjük Istent, árássa belénk a bátorság lelkét, hogy megosszuk egymással az örök üdvözítő igazságokat, amelyek lehetővé tették, és továbbra is lehetővé teszik, a társadalmi és kulturális fejlődést e Kontinensen.

Az üdvösség, amelyet Jézus szenvedésével, halálával, feltámadásával és mennybemenetelével megvalósított, nem csak bennünket alakít át, hogy higgyünk Őbenne, hanem arra is készítet, hogy ezt az örömhírt megosszuk másokkal. Értelmünk, amely képes eljutni a Jézus Krisztus által tanított igazsághoz, a megismerés, bölcsesség és értelem Lelkétől megvilágosítva (vö. *Iz 11,1-2; Ez 35,31*) serkentsen minket arra, hogy fáradhatatlanul dolgozzunk az egységért, amelyet Ő akar a keresztségben újjászületett minden gyermekének, sőt az egész emberi nemnek.

Ezekkel a gondolatokkal és közösségeitek minden tagja iránti testvéri szeretettel mondok köszönetet mindnyájatoknak, és a mindenható Istenre bízlak, aki a mi erősségünk, menedékünk és szabadulásunk (vö. *Zsolt 144,2*). Ámen!

Találkozás az Egyetem világával a prágai vár Ulászló termében

2009. szeptember 27., 18 óra

Elnök Úr,
Illusztris Rektor és Professzor Urak,
Kedves Egyetemi Hallgatók és Barátaim!

A ma esti találkozás kedvező alkalom számomra, hogy kifejezzem megbecsülésemet azon pótolhatatlan tevékenység iránt, amelyet az egyetemek és az akadémiák végeznek a társadalomban. Megköszönöm a kedves egyetemistának a nevetekben elmondott köszöntését, az egyetemi kórus tagjainak a szép éneklést, és az Egyetem rektorának, Vaclav Hampl professzor úrnak mély, üdvözlő szavait.

Az egyetem világa miközben a társadalom kulturális és spirituális értékeit ápolja és szolgálja, nagyon értékes munkát végez a nemzet szellemi örökségének gazdagításával, és megerősíti a jövő fejlődésének alapjait. A nagy változások, amelyek húsz évvel ezelőtt átalakították a cseh társadalmat, nem utolsósorban az egyetemeken és a hallgatói körökben kialakult reformmozgalmakból eredtek. A szabadság keresése vezérli azóta is a tudósok munkáját: az igazságnak tett szolgálatuk elengedhetetlen bármely nemzet boldogulásához.

Aki itt szól hozzátok, egykor professzor volt, aki gondosan ügyelt az egyetemi szabadságra és az értelem helyes használatáért való felelősségre, most pedig ő a Pápa, aki pásztorként tekintélyi szóval szól az emberiség etikai reflexiója mellett. Vannak, akik úgy tartják, hogy a vallás, a hit és az etika által fölvetett kérdéseknek nincs helye a közgondolkodásban, de ez a felfogás egyáltalán nem nyilvánvaló. Az értelem használatának alapjául szolgáló szabadságnak – egy egyetemen éppúgy, mint az Egyházban – jól meghatározott célja van: az igazság keresésére irányul, és kifejezi a kereszténység sajátos természetét, amely nem véletlenül érkezett el az egyetemek megalapításához. Valójában az ember tudásvágya ösztökél minden nemzedéket arra, hogy tágítsa az értelem hatáskörét és egyre többet merítsen a hit forrásaiból. Épp az elsajátított és az Evangélium szolgálatába állított klasszikus bölcsesség gazdag öröksége volt az, amit az első keresztény misszionáriusok hoztak el erre a földre, s szilárdították meg a – mind a mai napig jelenlévő – kulturális és spirituális egység alapjaként. Ugyanez a meggyőződés vezette elődömet, VI. Kelemen pápát, hogy 1347-ben megalapítsa ezt a híres Károly-Egyetemet, amely azóta nagy szolgálatokat tesz a legtágabban értett európai egyetemi, vallási és kulturális világnak.

Egy egyetem, sőt bármely oktatási intézmény autonómiája képességet jelent az igazságért való felelősségvállalásra. Ennek ellenére ez az autonómia különféle módokon megghiúsulhat. A transzcendens valóságra nyitott nagy nevelői hagyományt, amely ott van az egyetemek alapításánál egész Európában, szisztematikusan rombolja – itt, ebben az országban és mindenütt – a materializmus reduktív ideológiája, a vallás elnyomása és az emberi szellem eltorzítása. 1989-ben azonban a világ egy hamis totalitáris ideológia drámai összeomlásának és az emberi szellem győzelmének tanúja volt.

Emberi közösségünk elidegeníthetetlen összetevője a szabadságra és az igazságra irányuló vágy. Soha ki nem oltható, s amint a történelem bizonyítja, csak annak árán tagadható, hogy veszélybe sodorják vele magát az emberiséget. Ezt a vágyat akarja beteljesíteni a vallásos hit, a művészetek, a filozófia, a teológia és a többi tudományág, mindegyik a maga módján, a reflektáló gondolkodás és a helyes gyakorlat síkján egyaránt.

Illusztris Rektor és Professzor Urak, kutatásaik mellett van az egyetem küldetésének – amely mellett elkötelezték magukat – egy másik lényeges szempontja is: a mai fiatalok szívének és lelkének megvilágosításáért való felelősség. E súlyos feladat kétségtelenül nem új. Platón kora óta a tanítás nem pusztán ismeretek és készségek halmaza, hanem *paideia*, emberi képzés az intellektuális hagyomány gazdagságában, az erényes élet érdekében. Ha igaz, hogy a nagy egyetemek, amelyek a középkorban Európa szerte megszülettek, bizalommal törekedtek minden tudás szintézisére, akkor ez mindig az igazi *humanitas* érdekében történt, azaz az egyén tökéletesítéséért egy jól rendezett társadalom egységén belül. Ma ugyanígy: ha a fiatalokban felébresztjük az igazság egységének és teljességének megértését, tapasztalni fogják a felfedezés örömet, hogy a kérdések, amelyeket megismerhetnek, feltárják előttük a nagy jövő horizontját, amelyben élniük kell, és azt is, hogy mit kell érte tenniük.

Vissza kell nyernünk az integrális képzés eszményét, amely az igazságra alapuló megismerés egységére épül. Ez szembe tud szállni a kortárs társadalomban annyira nyilvánvaló irányzattal, amely a tudás szétaprózódása felé mutat. Az információk és a technológia szédületes növekedésével együtt jár a kísértés, hogy az értelem használatát elvlasszák az igazság keresésétől. Az értelem azonban, ha elszakítják az ember alapvető igazságra irányultságától, kezdi elveszíteni a célját. Végül elsorvad vagy a színlelt szerénység miatt, amikor megalégszik a részleges vagy átmeneti megismeréssel, vagy a bizonyosság színlelése miatt, amikor azt hiszi, hogy meg kell adnia magát azok követeléseivel szemben, akik szinte mindent megkülönböztetés nélkül azonos értékűnek tekintenek.

Az ebből származó relativizmus álrühát alkot, amely mögé elrejtőzhetnek az egyetemi intézmények autonómiáját fenyegető új veszélyek. Ha igaz, hogy elmúlt a politikai totalitarizmusból eredő befolyás időszaka, akkor vajon nem igaz-e, hogy ma a világban az értelem használata és az egyetemi kutatás – néha finoman, máskor nem is annyira finoman – arra kényszerül, hogy engedjen ideológiai érdekcsoportok nyomásának vagy pragmatikus, rövidtávú és haszonelvű követeléseknek? Vajon mi történne, ha kultúránknak csak divatos témákra kellene épülnie a történetileg hiteles intellektuális hagyományra való szórványos hivatkozásokkal, vagy olyan felfogásokra, amelyeket nagy zajjal reklámoznak és hatalmas összegekkel támogatnak? Mi történne, ha a radikális szekularizáció fenntartásáért való aggodalomban végül elszakítanánk kultúránkat azoktól a gyökerektől, amelyekből él? Társadalmaink nem racionálisabbakká, toleránsabbakká vagy alakíthatóbbakká, hanem törékenyebbé, kevésbé befogadóvá válnának, és egyre többeknek kellene fáradniuk azért, hogy újra megismerjék, mi az igaz, a nemes és a jó.

Kedves Barátaim! Bátorítani szeretnék titeket mindabban, amit tesztek, annak érdekében, hogy elébe menjetek a mai fiatalok idealizmusának és nagylelkűségének, nem csupán az oktatási programokkal, amelyek segítik őket érvényesülni, hanem az eszmények megosztásának tapasztalatával és a nagy feladat megoldásához nyújtott kölcsönös segítséggel is.

Az elemzés és a tudományos hipotézisek felállításának képessége az okos megkülönböztetés képességével együtt hatásos ellenszer az önféjűség, az érdektelenség és az elidegenedés ellen, amelyek olykor jelen vannak jóléti társadalmunkban s főleg a fiatalokat tudják megsebezni.

Az egyetem küldetésének kiemelkedően humanista szemléletében szeretném röviden érinteni a tudomány és a vallás szétválasztásának kérdését, amely elődöm, II. János Pál pápa aggodásának központi témája volt.

Ő, mint tudjátok, a hit és az ész kapcsolatának teljesebb megértését szorgalmazta, úgy tekintve ezeket mint két szárnyat, amelyekkel az emberi szellem fölemelkedik az igazság szemlélésére (vö. *Fides et ratio* enciklika bevezetése). Támogatják egymást, s mindegyiknek megvan a maga saját tevékenységi területe (vö. uaz 17. p.). Ennek ellenére még mindig vannak, akik el akarják választani e kettőt egymástól. Akik az isteni valóság pozitivistá kizárását javasolják az értelem területéről, nem csak azt tagadják, ami a hívők legmélyebb meggyőződése, hanem végül szembekerülnek a kultúrák azon dialógusával is, amit éppen ők javasolnak. Az értelem isteni valóságra süket felfogása, amely a vallásokat a szubkultúrák birodalmába száműzi, képtelen részt venni a kultúrák azon dialógusában, amelyre világunknak oly sürgetően szüksége van.

Végezetül „az ember iránti hűség követeli az igazsághoz való hűséget, amely egyedüli biztosítéka a szabadságnak” (*Caritas in veritate* 9. p.).

Az igazság keresése, az igazság megtalálása és az ezekre alapozott élethez szükséges emberi képesség iránti hűség vezetett a nagy európai egyetemek alapításához. E hűséget nekünk ma újra meg kell erősítenünk, hogy az intellektuális világnak megadhassuk a szükséges bátorságot az igazi jólét jövőjének, az emberhez valóban méltó jövőnek a megvalósításához.

Kedves Barátaim, ezekkel a gondolatokkal foglalom imádságba jó kívánságaimat felelősségteljes munkátokért. Azért imádkozom, hogy munkátokat mindig olyan emberi bölcsesség ihlessen és irányítsa, amely őszintén keresi az igazságot és szabadabbá tesz bennünket (vö. *Jn* 8,28). Mindnyájatokra és családotokra kérem az öröm és a béke Istenének áldását.

**Szabadtéri szentmise Szent Vencel,
Csehország nemzeti védőszentjének ünnepén Stará Boleslavban**

2009. szeptember 28., 10 óra

Bíboros Urak,
Főtisztelendő Püspök- és Paptestvéreim,
Kedves Testvéreim,
Kedves Fiatalok!

Nagy örömmel találkozom veletek ezen a délelőttön, amikor már végéhez közeledik Csehországi apostoli látogatásom. Szívvel köszöntelek mindnyájatokat, különösen is a Bíboros Érsek urat, kinek megköszönöm a szentmise elején hozzám intézett köszöntő szavait. Köszöntésem szól a bíboros és püspök uraknak, a papoknak és a szerzeteseknek, a lelkeségi mozgalmak és laikus társulatok képviselőinek s különösen a fiataloknak. Mély tisztelettel köszöntöm a Köztársasági Elnök urat, s kifejezem névnapi jó kívánságaimat, melyeket azoknak is küldök, akik a Vencel nevet viselik és az egész cseh népnek nemzeti ünnepük alkalmából.

Ezen a délelőttön azért vagyunk együtt itt az oltár körül, hogy megemlékezzünk Szent Vencel dicsőséges vértanúságáról, kinek ereklyéi előtt leróhattam tiszteletemet a szentmise előtt a neki szentelt bazilikában. Ő a ti földeteken ontotta vérének, és az ő címerállata, a sas, melyet a mai látogatás címeréül választottatok – amint ezt Bíboros Érsek úr az imént említette – a nemes cseh nemzet történeti címere. E nagy szent, akit ti szívesen neveztek a csehek „örök” fejedelmének, arra hív, hogy mindig hűségesen kövessük Krisztust, s hogy szentek legyünk. Ő maga az életszentség mintája mindenki számára, de különösen azok számára, akik a népek közösségének sorsát intézik. De föltehetjük a kérdést: aktuális-e még napjainkban az életszentség? Nem inkább kevésbé vonzó és jelentéktelen téma-e? Nem az emberi dicsőséget és sikert keresik-e ma inkább? De meddig tart és mennyit ér a földi siker?

Az elmúlt évszázad – és ennek a ti földetek a tanúja – látott elbukni hatalmasokat, akikről úgy tűnt, elérhetetlen magasságokba jutottak, de váratlanul megfosztották őket hatalmuktól. Aki megtagadta és folyamatosan tagadja Istent, s ennek következtében nem tiszteli az embert, úgy tűnik, könnyű életet él s anyagi sikerei vannak. De elég megkaparni a felszínt, hogy láthassuk ezekben az emberekben szomorúság és kielégületlenség lakik. Csak annak van bizalma az emberben, és csak az adja oda magát egy igazságosabb és testvéribb világ építésére, aki a szívében őrzi a szent „istenfélelmet”. Ma olyan személyekre van szükség, akik „hívők” és „híhetők”, akik készek minden társadalmi környezetben terjeszteni azokat a keresztény elveket és eszméket, melyek az ő tevékenységüket indítják. Ez az életszentség, minden megkeresztelt egyetemes hivatása, mely arra készlet, hogy következetesen és bátran teljesítsék kötelességeiket, nem a saját önző érdekeikre, hanem a közjóra tekintve, és minden percben Isten akaratát keresve.

A mai evangéliumban világosan hallhattuk: „Mit ér az embernek – mondja Jézus –, ha megnyeri az egész világot, de a saját lelkének kárát vallja?” (Mt 16,26). Ez annak megfontolására készlet, hogy az emberi élet értéke nem mérhető össze a földi javakkal és a mulandó érdekekkel, mert az anyagi valóságok nem tudják csillapítani a minden emberi szívben élő boldogság utáni vágyat. Ezért Jézus nem habozik, hogy tanítványainak az életszentség „keskeny” útját javasolja: „Aki elveszíti az életét értem, megtalálja azt” (16,25). És ezen a délelőttön határozottan megismétli:

„Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl a keresztjét és kövessen engem” (16,24).

Kétségtelenül kemény beszéd ez, nehéz elfogadni és megvalósítani, de a szent férfiak és nők tanúsága biztosít afelől, hogy mindenki számára lehetséges, aki Krisztusban bíz és Krisztusra bizza önmagát. Az ő példájuk bátorít arra, hogy aki kereszténynek mondja magát, az legyen híhető, azaz legyen következetes vallott hitével és elveivel. Nem elég ugyanis jónak és becsületesnek látszani, valóban ilyennek kell lenni. Az jó és becsületes, aki a saját énjével nem takarja el Isten világosságát, nem helyezi magát Isten elé, hanem hagyja, hogy Isten átragyogjon a személyén. Ez Szent Vencel életének tanítása, akinek volt bátorsága Isten országát a földi hatalom elé helyezni. Tekintete soha nem szakadt el Jézus Krisztustól, aki szenvedett értünk és példát hagyott ránk, hogy kövessük az Ő nyomdokait, ahogyan Szent Péter írta, második levelének imént olvasott részében. Az Úr tanulékony tanítványaként a fiatal uralkodó, Vencel hűségesen ragaszkodott az evangéliumi tanításhoz, amelyet szent nagyanyjától, a vértanú Ludmillától kapott. Őt követve, még mielőtt hozzáfogott volna az országon belüli és a szomszédos országokkal való

békés együttélés építéséhez, a keresztény hit terjesztésén fáradozott, úgy, hogy papokat hívott és templomokat épített. Az első ószláv „legendában” olvassuk, hogy „támogatta Isten szolgáit és sok templomot ékesített”, és „jót tett a szegényekkel, öltöztette a ruhátlanokat, enni adott az éhezőknek, befogadta az utazókat, ahogyan az evangélium parancsolja. Nem tűrte, hogy igazságtalanságot kövessenek el az özvegyekkel, mindenkit szeretett, akár szegény volt, akár gazdag.” Az Úrtól tanulta meg, hogy „kegyes és irgalmas” legyen (*Válaszos zsoltár*), és az evangéliumi lelkülettől indítva még a testvéreinek is megbocsátott, aki az életére tört. Ezért méltán hívjátok segítségül őt, mint nemzetetek „Örökösét”, és egy általatok jól ismert énekben arra kértek, hogy ne engedje elveszni a nemzetet.

Vencel vértanúhalált halt Krisztusért. Érdekes megjegyezni, hogy a testvéreinek, Boleszlávnak, miután megölte, sikerült megszereznie a prágai trónt, de a koronát, amit a fejére tettek, utódai nem róla nevezték el. A koronát Vencelről nevezték el, annak tanúságaként, hogy „a király trónja, aki igazságosan ítél a szegényeknek, szilárd marad mindörökké” (vö. *Olvasmányos imaóra*). E tényt Isten csodálatos közbelépésének ítélték, aki nem hagyja magára híveit: „az ártatlan áldozat legyőzte kegyetlen gyilkosát, a kereszten győztes Krisztushoz hasonlóan” (vö. *Szent Vencel legendája*), és a vértanú vére nem gyűlöletet és bosszút kiáltott, hanem megbocsátást és békét.

Kedves Testvéreim, ebben a szentmisében közösen adjunk hálát azért, hogy az Úr hazátoknak és az Egyháznak ajándékozta ezt a szent uralkodót. Ugyanakkor imádkozzunk azért, hogy hozzá hasonlóan mi is határozott léptekkel haladjunk az életszentség felé. Ez kétségtelenül nehéz, mert a hit mindig sok kihívásnak van kitéve, de ha engedjük, hogy Isten, aki az igazság, vonzzon minket, a járásunk határozott lesz, mert tapasztaljuk az Ő szeretetének erejét. Nyerje el számunkra ezt a kegyelmet Szent Vencel és a cseh föld többi védőszentjének közbenjárása!

Öltalmazzon és segítsen minket mindig Mária, a Béke Királynője és a Szeretet Anyja!Ámen!

Üzenet a fiataloknak a szabadtéri szentmise után Stará Boleslavban

2009. szeptember 28.

Kedves Fiatalok!

E szentmise végén hozzátok fordulok és nagy szeretettel köszöntelek Benneteket. Sokan eljöttek az egész országból, sőt a szomszédos országokból is; tegnap este „letáboroztatok” itt, és sátrakban éjszakáztatok, közös tapasztalatot szerezvén a hitről és a testvériségről. Köszönöm, hogy itt vagytok, mert jelenlétetek megéreztetni velem a lelkesedést és a nagylelkűséget, mely annyira jellemző rátok. Veletek a pápa is fiatalnak érzi magát! Külön köszönettel fordulok képviselőtökhöz a nevetekben hozzám intézett szavaiért és a csodálatos ajándékért.

Kedves Barátaim, nem nehéz megállapítani, hogy minden fiatalban él a boldogság utáni vágy, melyet néha elhomályosít a nyugtalanság; vágy, amelyet a mai fogyasztói társadalom gyakran hamis és elidegenítő módon kihasznál. Ehelyett komolyan kell venni a boldogság utáni vágyat és igaz, kimerítő választ kell rá adni. Ugyanis a ti életkorotokban születnek meg az első nagy döntések, amelyek képesek az egész életet a jó vagy a rossz felé irányítani. Sajnos, nem kevés kortársatok hagyja, hogy egy állítólagos paradicsom ábrándképei vonzzák; azután szomorú magányban találják magukat. De van sok fiú és leány, akik – mint a szószólótok mondta – a hallott tanítást meg akarják valósítani, hogy teljes értelmet nyerjen az életük. Hívlak mindannyiatokat, hogy szemléljétek Szent Ágoston tapasztalatát, aki azt mondja, hogy mindenkinek nyugtalan a szíve, amíg meg nem találja azt, amit igazán keres. És ő fölfedezte, hogy egyedül Jézus Krisztus a megfelelő válasz a boldog, tartalmas és értékes élet utáni vágyra, benne is és mindenki másban is (vö. *Vallomások* I,1,1).

Ahogy Szent Ágostonnal tette, az Úr ugyanúgy eljön találkozni mindegyitekkel. Kopogtat szabadságotok ajtaján, és kéri, hogy barátként fogadjátok. Boldoggá akar tenni, emberiséggel és méltósággal akar betölteni. A keresztény hit ez: találkozás Krisztussal, egy élő Személlyel, aki új horizontot és határozott irányt ad az életnek. És amikor egy fiatalember szíve megnyílik az Ő isteni tervei előtt, nem kerül nagy fáradságba felismerni és követni az Ő szavát. Az Úr ugyanis mindenkit nevének szólít, és mindenkire egyéni küldetést akar bízni az Egyházban és a társadalomban.

Kedves Fiatalok, tudatosítsátok magatokban, hogy a keresztség Isten gyermekeivé és Krisztus testének, az Egyháznak tagjaivá tett Benneteket. Jézus szüntelenül megújítja a hívást, hogy legyetek tanítványai és tanúi. Legtöbbször a házasságra hív, és a felkészülés erre a szentségre valóban hivatásbeli út. Vegyétek komolyan az isteni hívást a keresztény családi életre, és fiatalságotok legyen a jövőtök felelősségteljes előkészítése. A társadalomnak szüksége van a keresztény családokra, a szent családokra!

Ha pedig az Úr arra hív, hogy a szolgálati papságban vagy a szerzetesi életben kövessétek, ne tétovázzatok válaszolni a hívására. Most, a Papság Évében egész különlegesen szólok hozzátok, fiatalok: legyetek figyelmesek és készségesek Jézus meghívására, hogy életeteket Isten és az Ő népe szolgálatára szenteljétek. Az Egyháznak ebben az országban is szüksége van sok szent papra és teljesen a világ Reménységének, Krisztusnak szentelt személyekre.

A remény! Ez a szó, amelyre annyiszor visszatérek, sajátosan kapcsolódik a fiatalsághoz. Kedves Fiatalok, ti vagytok az Egyház reménye! Az Egyház várja, hogy a remény hirdetőivé váljatok, ahogy ez tavaly történt Ausztráliában az Ifjúság Világtalálkozóján, az ifjúi hit nagy megnyilvánulásakor, melyet magam is személyesen átélhettem, s amelynek néhányan közületek is részesei voltak. Sokkal többen eljöttek majd Madridba 2011 augusztusában. Már most meghívlak Benneteket a fiatalságnak erre a Krisztussal való nagy találkozására az Egyházban.

Kedves Barátaim, ismételt köszönetem, amiért itt vagytok és köszönet az ajándékokért: a fotóalbumért, amely képeivel elmondja, hogyan éltek egyházmegyéitekben. Köszönöm az afrikai fiatalok iránti szolidaritásotokat is, aminek közvetítését rám bízátok. A pápa arra kér Benneteket, hogy örömmel és lelkesen éljétek a hiteteket; gyarapodjatok az egymással és a Krisztussal való egységben. Imádkoztatok és gyakran járuljatok a szentségekhez, főként a szentgyónáshoz és a szentáldozáshoz. Keresztény nevelődésetek érdekében legyetek mindig készségesen tanulékonyak lelkipásztoraitok tanítása iránt. Példájával és közbenjárásával vezéreljen utatokon Benneteket Szent Vencel, és mindig oltalmazzon Szűz Mária, Jézus Anyja és a mi Anyánk! Teljes szívemből megáldalak Benneteket!

* * *

(szlovákul:)

Szívből köszöntöm a Szlovákiából jött zarándokokat, különösen a fiatalokat. Kedves Fiatalok, fivérem és nővéreim, köszönöm, hogy itt voltatok ezen a mai szentmisén. Ne feledjétek: Isten szeretete legyen a ti erősségetek! Szívből megáldalak benneteket és tieiteket. Dicsértessék a Jézus Krisztus!

(lengyelül:)

Néhány szóval köszöntöm az itt jelenlévő lengyeleket is, különösen a fiatalokat, akik a barátság szellemében kapcsolódtak cseh testvéreikhez. Támogassátok egymást a hitről tett örömteli tanúságtétellel, gyarapodjatok Krisztus szeretetében és a Szentlélek erejében, hogy elérjétek emberségetek és életszentségetek teljességét. Isten áldjon meg benneteket!

(németül:)

Szívből köszöntöm a szomszédos német nyelvű országokból jött fiatalokat és zarándokokat. Köszönöm, hogy itt vagytok! Résztvetelek a hit és a remény ezen ünnepén annak jele, hogy Jézus Krisztusban és az egyházi közösségben keresitek a választ kérdéseitekre és legmélyebb vágyaitokra. Maga Krisztus az Út, az Igazság és az Élet (vö. *Jn 14,6*); az az alap, amely igazán megtartja az életünket. Ezen az alapon szülehetnek keresztény családok és a fiatalok válaszolhatnak a papságra és a szeretetességre szóló meghívásra. A Krisztussal való személyes barátság töltsön el igazi és maradandó örömmel és tegyen képessé benneteket arra, hogy megvalósítsátok az életünkre vonatkozó isteni tervet! Ezért kérem számotokra a Szentlélek segítségét.

(cseh nyelven:)

Kedves Fiatal Barátaim, a keresztény hit iránti lelkesedésetek a remény jele az országaitokban élő és tevékenykedő Egyház számára. Bátran és nagylelkűen kövessétek a szívetek ajtaján kopogtató Úr Jézust, hogy tartalmasabb legyen a fiatalságotok. Krisztus azt kéri tőletek, hogy barátként fogadjátok Őt. Az Úr áldjon meg benneteket és teljesítse be minden jó elgondolásotokat az életről!

Búcsú a prágai nemzetközi repülőtéren

2009. szeptember 28., 17,15.

Elnök Úr,
Bíboros Urak,
Kedves Püspöktestvéreim,
Excellenciás Hölgyeim és Uraim!

Búcsúzóban szeretném megköszönni Önöknek vendégszeretetüket, melyben részem volt rövid tartózkodásom alatt ebben a nagyszerű országban. Különösen hálás vagyok Önnek, Elnök úr, szavaiért és a rezidenciáján eltöltött időért. Engedje meg, hogy ma országa védőszentjének és oltalmazójának, Szent Vencelnek napján újra kifejezzem névnapi jókívánságaimat. Mivel Excellenciája Vaclav Mali úrnak is névnapja van, őt is köszöntöm, és megköszönöm neki gondos munkáját, mellyel összefogta lelkipásztori látogatásom megszervezését.

Mélységesen hálás vagyok Vlk bíboros úrnak és Excellenciája Graubner érsek úrnak és mindazoknak, akik azon fáradoztak, hogy a különböző találkozók és szertartások rendben történhessenek. Természetesen köszönetem szól a hatóságoknak, a tömegtájékoztató eszközöknek és sok önkéntesnek, akik segítettek a hívők irányításában, akik viszont azért imádkoztak, hogy e látogatás jó gyümölcsöket teremjen a Cseh Nemzetnek és e régió Egyházának. Viszem magammal azoknak az imádságos perceknek az emlékét, amelyeket ezen ország püspökeivel, papjaival és híveivel volt alkalmam átélni. Különösen megindító volt a mai délelőttön Stará Boleslavban, a fiatal Vencel herceg vértanúságának helyén bemutatni a szentmisét, és tisztelni őt a sírjánál szombaton este a prágai panorámán uralkodó fenséges székesegyházban. Tegnap Morvaországban, ahol Szent Cirill és Metód teljesítette apostoli küldetését, elgondolkodhattam hálaadó imádság közben a kereszténység eredetéről ebben a régióban s gyakorlatilag az egész szláv területen. Ezen ország Egyháza valóban meg van áldva misszionáriusok és vértanúk nagy seregével, de ugyanígy szemlélődő szentekkel is, akik közül szeretném kiemelni Csehországi Szent Ágneszt, akinek éppen 20 évvel ezelőtti szenttéavatása az ország ateista elnyomás alóli fölszabadulásának hírnöke volt.

Tegnap találkozásom a más keresztény közösségek képviselőivel, megerősítette az ökumenikus dialógus jelentőségét ezen a földön, mely sokat szenvedett a vallási megosztás következményei miatt a harmincéves háború idején. Sok minden történt már a múlt sebeinek gyógyítása érdekében és jelentős előre lépések történtek a megbékélés és a Krisztusban való igazi egység útján. A tudósok közösségének az igazság megalkuvások nélküli keresése által jelentős szerepe van abban, hogy ezeken a szilárd alapokon tovább folytatódjék az építés. Nagyon örültem, hogy tegnap alkalmam volt találkozni az ország egyetemeinek képviselőivel és kifejezhettem megbecsülésemet a nemes küldetésért, melynek életüket szentelik.

Külön öröm volt számomra a fiatalokkal való találkozás, s hogy bátoríthattam őket arra, hogy a nemzet múltjának legjobb hagyományaira, különösen is a keresztény örökségre építsenek. Franz Kafkának tulajdonítják a mondást, hogy „aki megőrzi a szépség észrevételének képességét, soha nem öregszik meg” (Gustav Janouch: *Beszélgetések Kafkával*). Ha a szemünk nyitott marad Isten teremtett világának szépségére, a lelkünk pedig az Ő igazságának szépségére, akkor valóban remélhetjük, hogy fiatalok maradunk, és egy olyan világot építünk, mely tükröz valamit az isteni szépségből, a jövőendő nemzedékeket arra készítve, hogy ugyanezt tegyék.

Elnök úr, kedves Barátaim: még egyszer köszönetemet fejezem ki és ígérem, hogy megemlékezem Önökről imádságaimban és a szívembe zárom Önöket. Isten áldja a Cseh Köztársaságot! A gyermek Jézus vezérelje Önöket és a nemzet minden családját! Isten áldja mindnyájukat!